

Økonomi og ledelse

Kører du med sikkerhedssele på din minilæsser?

Minilæsseren er et uundværligt redskab og skåner medarbejdere for meget slidsomt arbejde. Den er impliceret i mange ulykker, der rammer de involverede på liv og førlighed. Risikoen for alvorlige ulykker kan mindskes ved at du bruger sikkerhedssele.

Viden om

Antal sidebesøg: 47

Det farligste erhverv i Danmark er landbruget målt på alvorlige ulykker sammenholdt med antal beskæftigede. De seneste år har ført til mere end 6 dødsfald i gennemsnit pr. år. De fatale ulykker har ofte maskiner involveret og her er minilæsseren hyppigt repræsenteret.

Minilæsseren er et uundværligt redskab, der indgår dagligt i mange forskellige og meget varierede opgaver med at løfte, flytte, læsse og transportere, og den har fjernet mange tunge løft og dermed mulig nedslidning af medarbejdere fra arbejdet på landbrugene.

Årsager til ulykker med minilæsser

Årsagen til ulykkerne kan være mange. De alvorlige ulykke sker når maskinen vælter eller lasten på bæreamene styrter ned over føreren i forbindelse med arbejdets udførelse. Adspurgt fortæller mange, der har prøvet at vælte med maskinen, at for højt løftet tungt læs mens maskinen drejes (knækkes), kørsel på ujævnt underlag og sving i for høj fart er nogle af de hyppigste.

Ofte er det muligt for chaufføren at springe af og væk fra maskinen når den vælter. Det er dog ikke altid, og så er det at ulykken kan få alvorlige, hvis ikke fatale konsekvenser. Der er ikke langt mellem fortællinger om førere af minilæsser, der er kommet i klemme under maskinen fordi den er væltet. Det kan selvsagt give alvorlige kvæstelser, brækkede arme, ben og ribben, punkterede lunger og andre indre kvæstelser eller i værste fald koste livet.

Hvad siger arbejdsmiljøloven om:

§ 9. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes til **de arbejdsfunktioner** og under de betingelser, det **er egnet til**, så begrænsninger, der følger heraf, **ikke overskrides til fare for sikkerhed eller sundhed**.

Stk. 2. Sikringsdele eller andet **beskyttelsesudstyr skal anvendes** efter hensigten, og foreskrevne sikkerhedsforanstaltninger skal iagttages.

§ 12. Ansatte skal instrueres om og i fornødent omfang oplæres i anvendelsen af de tekniske hjælpemidler, de skal benytte under arbejdet, således at anvendelsen kan ske **sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt**.

§ 14. Det skal ved passende **eftersyn og vedligeholdelse sikres**, at et teknisk hjælpemiddel til stadighed under anvendelse holdes i forsvarlig stand og i overensstemmelse med de i § 6 nævnte krav. **Leverandørens anvisninger i så henseende skal følges**.

Stk. 2. **Skilte**, opslag og anden mærkning på et teknisk hjælpemiddel med oplysninger om dets data, betjening m.v. og eventuelle risici skal holdes **synlige og tydelige**.¹⁾

Arbejdstilsynets rolle som myndighed

Arbejdstilsynet har som tilsynsmyndighed mulighed for at påpege, når sikkerhedsbestemmelserne ikke bliver overholdt, og har i forlængelse af det også hjemmel til at udstede påbud, der kræver at sikkerhedsudstyret fremadrettet bliver brugt efter hensigten. Ved grelle eller gentagne overtrædelse af sikkerhedsbestemmelserne har de i tillæg også mulighed for at udstede en bøde.

Holdninger til sikkerhed og sikkerhedskultur i landbruget

Der er generelt øget fokus på at skabe et godt og sikkert arbejdsmiljø på landbrugene og prioritere at passe på sine ansatte både fysisk og psykisk. Det er tydeligt, at det er en vigtig faktor i forhold til fastholdelse og rekruttering af personale. I forhold til mange andre brancher, er landbruget kendetegnet ved at det består af mange forskellige enheder med en bred vifte af arbejdsopgaver, og dertil at nogle virksomheder er bygget på flere generationers måde at drive landbrug på. Det kan måske forklare, hvorfor det er svært at få indført en standardiseret sikkerhedskultur.

Ud fra statistik, undersøgelser og erfaringer taler for at bruge selen. Desuden skal man, i følge lovgivningen, anvende det sikkerhedsudstyr, som maskinen er udstyret med fra producenten, og dermed pålægger det også arbejdsgiveren at give grundig instruktion i sikker og forsvarlig brug af maskinen, - inklusiv brug af sele. Alligevel er det en af de mindst anvendte sikkerhedsforanstaltninger overhovedet.

Spørger man i branchen, hvad argumenterne er for IKKE at bruge selen, får man følgende svar:

- Dette er der ingen andre, der gør.
- Det tager for lang tid at tage den på og af.
- Det er bøvlet.
- Så kan jeg ikke springe af, når den vælter.
- Der plejer ikke at ske noget, hvis den vælter.
- Jeg kender mange, der er væltet uden at der er sket noget.
- Chefen bruger den heller ikke.
- Tage selen på? Det kommer ikke til at ske.
- Det er en svær regel at indføre på bedriften.

På landets landbrugsskoler er der stort fokus på arbejdsmiljø, sundhed og sikkerhed, men nogle af faglærerne giver udtryk for at deres elever oplever to forskellige tilgange til brug af sikkerhedsudstyr; det vi gør på landbrugsskolen og det vi gør når vi er i praktik på et landbrug. 14 landbrugsskoleelever blev spurgt om deres erfaringer med minilæsser. 1 elev havde aldrig kørt minilæsser, resten havde og her kunne alle fortælle om ulykker eller nærvedulykker. Det til trods havde ingen af dem på noget tidspunkt brugt selen.

Holdninger til sikkerhed og sikkerhedskultur i skovbruget

Det er fristende at sammenligne tilgangen til brug af sikkerhedsudstyr og værnemidler i landbruget med den tilgang til samme, der er blandt skovarbejdere og elever på skovskolen. Spørger man på Skovskolen i Nøddebo, giver faglærerne udtryk for, at der allerede i 1990'erne skete en kulturændring i forhold til at arbejde sikkert og bruge sikkerhedsudstyr i skovene.

Skovskolens faglærere har meget fokus på, hvordan arbejdet tilrettelægges og teknisk udføres, så risikoen for ulykker mindskes og arbejdsgangene ikke bliver besværlige og unødigt tidskrævende. Desuden peger de på at nogle producenter af sikkerhedsudstyr er gode til at udvikle udstyr/værnemidler, der ikke er generende at bruge, hvilket også er en vigtig faktor i forhold til at få implementeret brugen af sikkerhedsudstyr.

Få et årligt tilsyn hos din maskinforhandler

STEMAS forhandler bl.a. minilæssere af mærket Wiedermann, der er en af de mest solgte maskiner i Danmark. Som leverandør til landbruget vil firmaet gerne bidrage til formidling af sikkerhedsbestemmelserne.

¹⁾ STEMAS går de ikke på kompromis med sikkerhed ved levering af maskiner til kunder. Kunderne tilbydes at tilkøbe et serviceabonnement, der

bl.a. indeholder det årlige lovpligtige eftersyn, der skal udføres af en sagkyndig.

Det tilbud er der ca. 20% af landmændene, der tager i mod. Det er ikke sjældent at købere af en minilæsser beder om at få afmonteret eller deaktiveret nogle af sikkerhedsinstallationerne, maskinen leveres med. Det er primært et ønske om at få selekontakten deaktiveret og evt. styrtøjlen afmonteret, hvilket firmaet ikke vil, da de derved ikke lever op til deres forpligtigelse i forhold til sikkerhed.

Fra STEMAS' værksted kan der i øvrigt berettes om maskiner, der indleveres til reparation, hvor mangelfuldt vedligehold tydeligt ses på maskinen, og hvor skaderne på maskinen vidner om at maskinen bliver brugt til større og tungere opgaver end den er dimensioneret til.

Bruger du selen på din minilæsser? Det kan rede liv

Der findes dog nogle, der har valgt at bruge selen på deres minilæsser. En unavngiven elev på en gård i Sønderjylland insisterer på at spænde sig fast, når han betjener minilæsser, til trods for at arbejdsgiveren gav udtryk for at "det var lidt irriterende", og på et landbrug i Nordjylland, er det en fast regel at de, der kører med minilæsser, bruger selen. På gården har de endnu ikke haft uheld med maskinen, men set i lyset af de mange fortællinger om ulykker, f.eks. om en af sønnernes kammerater, der er blevet invalideret af at få benene klemmt under en minilæsser, insisterer han på at selen bliver brugt, så han på den måde tager vare på sine ansatte, sine børn og sig selv.

<https://www.seges.tv/v.ihtml/player.html?token=0652d0034f48f54b806d2e754b135c2a&source=embed&photo%5fid=69854336&autoPlay=0>

Minilæsseren er et nyttigt værktøj, som mange landmænd bruger dagligt. Desværre er maskinen ofte repræsenteret i ulykkesstatistikken. Se hvordan du arbejder sikkert med maskinen. Hver dag.

Christine mistede sin forlovede, Svend, i en arbejdsulykke. Han væltede med sin minilæsser, imens han var ved at udføre en opgave, som han havde gjort mange gange før. Christine sidder tilbage med stor sorg, men har det til trods, gjort meget for at fortælle og holde foredrag om ulykken, med det håb at andre vil huske at tage selen på, når de kører med minilæsser.

Christine tænker ofte på, at hvis Svend havde haft selen på da ulykken skete, kunne han have været i live i dag.

Hvordan kan den gode sikkerhedskultur spredes på landbrugene?

Der er et håb om at, hvis vi gentagne gange fortæller om vigtigheden af at benytte minilæsserne sikkerhedsmæssigt forsvarligt og bruge selen som en mulig livsredende foranstaltning, kan få det gjort mere udbredt og almindeligt. For at opnå det, er der behov for at påvirke adfærden og dermed normen ved brug af minilæsser. Her er præsenteret tre forskellige virkemidler.

Den tragiske historie, som giver en emotionel påvirkning og fortæller, hvor galt det kan gå, og om de ubegribeligt store personlige livsændrende konsekvenser en ulykke kan have; ikke kun for den forulykkede, men også for de pårørende.

Den gode historie, der anerkender at det er en ændring af en hårdt forankret adfærd, men fortæller at det kan lade sig gøre at ændre praksis så det bliver almindeligt og overkommeligt at anvende selen

Endeligt er der Arbejdstilsynets myndighed til at give en økonomisk straf for ikke at leve op til sikkerhedsstandarten. Dertil bør tilføjes de øvrige økonomiske konsekvenser en ulykke vil få for en virksomhed i form af evt. erstatning, sygefravær m.m.

Disse budskaber vil i det de kommende år blive kommunikeret ud til landbrugets aktører ad forskellige kanaler. Artikler som denne i landbrugsfaglige tidsskrifter, sociale medier, på møder og kongresser, hvor landmænd samles samt for fremtidens landmænd på landets landbrugsskoler.

Læs mere om arbejdsulykker

Forebyg arbejdsulykker – har du råd til at lade være?

Folder: Et sikkert arbejdsmiljø

Kilde:

¹⁾ BEK nr 1109 af 15/12/1992 – Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler

Emneord

Sikkerhed og ulykker

Ulykkesforebyggelse

Økonomi og ledelse

Tema: Arbejdsmiljø

Arbejdsmiljø og arbejdssikkerhed på landbrugsbedrifter handler i høj grad om at udvise rettidig omhu og passe på sig selv, familien, de ansatte og hvem der ellers har sin gang på gården. Ved at være forberedt kan rigtig mange ulykker undgås.

Publiceret: 08. december 2022

Opdateret: 08. december 2022

Vil du vide mere?

Per Jørgensen

Arbejdsmiljøkonsulent

SEGES Innovation P/S

perj@seges.dk

+4550469410

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk

